

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ЛУГАНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності

Матеріали
IX Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю

4 грудня 2025 року

Херсон

УДК 37.018
Т 33

Редакційна колегія:

Жорова І. Я. – доктор педагогічних наук, професор;

Кузьменко В. В. – доктор педагогічних наук, професор;

Слюсаренко Н. В. – доктор педагогічних наук, професор;

Кохановська О. В. – доктор педагогічних наук, професор;

Одайник С. Ф. – доктор філософії, доцент.

Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності: матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (4 грудня 2025 року, м. Херсон) / за ред. Кузьменка В. В., Слюсаренко Н. В.: Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2025. 380 с.

Збірник містить матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності». У працях авторів розглянуто теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності в умовах суспільних трансформацій і глобальних викликів; стратегії управління закладами освіти в період воєнного стану та повоєнного відновлення; професійний і особистісний розвиток педагогічних та управлінських кадрів у системі неперервної освіти й сучасних освітніх практик; цифрову трансформацію систему освіти й управління на основі інновацій, освітньої аналітики та технологій штучного інтелекту; освіту як простір формування цінностей, громадянської відповідальності, патріотизму; міжнародну співпрацю та інтеграційні процеси у сфері освіти і науки.

УДК 37.018

Статті подано в авторській редакції. Відповідальність за точність викладених у публікаціях фактів несуть автори.

© **КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2025**

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ
ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гарасюк О. Т., Водяна В. О. Символічне значення образів природи у народних піснях: методичні підходи до роботи на уроках музичного мистецтва у початковій школі.....	67
Гвоздій С. П. Підготовка докторів філософії до викладацької діяльності у сучасних умовах.....	70
Горбатюк Р. М., Білан Н. М. Міжнародна практика у структурі професійної підготовки майбутніх інженерів-енергетиків.....	74
Гринцевич О. В., Перепелка О. Г. Освіта як простір формування цінностей, громадянської відповідальності, патріотизму.....	77
Грогуль А. С., Кобилянський О. В. Дуальна форма здобуття освіти у галузі електричної інженерії: умови ефективного функціонування та перспективи розвитку.....	80
Губ'як В. Д., Лісова Н. В., П'єнтий О. П., Ткачук О. П. Облік проведених занять – важливий фактор стабільності управління освітнім закладом.....	82
Данилова О. І. Педагогічна супервізія: цілі, завдання та функції.....	87
Данилюк С. С. Цифрова екосистема університету: інтеграція аналітики, штучного інтелекту та сервісів у період воєнних викликів.....	91
Дереш В. С., Моніч В. В. Тьюторські технології в забезпеченні соціальної автономії дітей з ООП.....	95
Джеджула О. М. Трансформація графічної підготовки студентів в умовах цифрового суспільства.....	97
Доскоч А. С., Кобилянська І. М. Професійна мобільність як ключова компетентність сучасного менеджера.....	100
Дягилева О. С., Юрженко А. Ю., Свирида В. С. Міжнародна співпраця у сфері морської освіти та підготовки.....	102
Жулінська Г. М., Кохановська О. В. Формування культури добробуту в школі: роль соціально-емоційного навчання у розвитку здорового освітнього середовища.....	105
Заболотенко Д. М. Цифрові технології як інструмент удосконалення управління інформаційними потоками в публічному управлінні.....	109
Зайченко І. В. Григорій Ващенко про майбутню систему освіти в самостійній Україні.....	112
Золотаревська Н. С. Теоретико-методичні основи створення SMART-школи як моделі ефективної організації освітнього процесу на базі інноваційних технологій.....	119
Зубко А. М. Основні закономірності та принципи навчання дорослих в умовах війни.....	123
Іваник Т. М. Сутнісна характеристика поняття конкурентоспроможності у сфері освіти.....	127
Казаковцева О. М. Організаційно-педагогічні умови розвитку професійної компетентності вчителя в умовах освітніх змін.....	131
Калаур С. М. Психологічні аспекти формування конфліктологічної компетентності.....	136
Калько І. В. Механізми відновлення освітніх втрат в закладах загальної середньої освіти.....	138
Касаткін О. С. Сучасна літературна освіта: європейський досвід та українські реалії першої третини XXI століття.....	140
Касьянова О. В. Трансформаційні процеси в підвищенні кваліфікації педагогів у післядипломній освіті: адаптивна модель в умовах війни.....	144
Кипаца М. Л., Водяна В. О. Творчість Наталії Май, Ольги Янушкевич, Богдани Фільць у контексті методики викладання музичного мистецтва в початковій школі.....	147

8. European University Association. Supervision and Training in Doctoral Education. Brussels, 2021. 52 c.
9. Beetham, H., & Sharpe, R. Rethinking Pedagogy for a Digital Age. London: Routledge, 2020. 324 c.
10. Kram, K. Mentoring at Work: Developmental Relationships in Organizational Life. Boston: University Press, 2021. 310 c.
11. Tokuhama-Espinosa, M. The New Science of Teaching and Learning: Using the Best of Mind, Brain, and Education Science in the Classroom. New York: Teachers College Press, 2019. 256 c.

*Горбатюк Р. М., Білан Н. М.**

МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ЕНЕРГЕТИКІВ

Прагнення України до рівноправного, конкурентоспроможного й повноцінного функціонування у міжнародному просторі внесло суттєві корективи в основні сфери суспільного життя. Процеси європейської інтеграції дедалі сильніше впливають на освіту, зумовлюючи нові тенденції її розвитку, змінюючи пріоритети у системі підготовки компетентних фахівців. Форми навчання здобувачів технічних спеціальностей поширюються за межами закладів вищої освіти України, а сфера професійної діяльності майбутніх фахівців виходить на міжнародний рівень. Закордонне стажування, навчально-виробничі практики на енергетичних об'єктах європейських країн, обмін досвідом і здійснення інженерної діяльності в іншомовному середовищі тощо – усі ці процеси вносять елементи новизни в навчальну роботу студентів та професійну діяльність фахівців енергетичної галузі. Здатність практично оперувати фаховими та іншомовними знаннями, уміннями і навичками у процесі вирішення інженерних завдань є інтегральною ознакою, яка формує професійну компетентність енергетиків нової генерації [1].

Пропонуємо коротку характеристику міжнародної практики здобувачів спеціальності G3 Електрична інженерія, які мають можливість, навчаючись у ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут», набути фахового досвіду в іншомовному середовищі та сформувані професійні якості засобами німецької мови. Проходження практики студентами-енергетиками на фермерських господарствах Швейцарії (Agroverde, Samengärtnererei, landwirtschaftliche Familienbetriebe) підвищує рівень іншомовної компетентності та розширює професійні знання у галузі автоматизації та електрифікації виробничих процесів, енергозабезпечення сільськогосподарських підприємств.

Характеристика проходження практики майбутніх інженерів-енергетиків в іншомовно-професійному середовищі подана в таблиці 1.

* © Горбатюк Р. М., Білан Н. М.

**Характеристика практики студентів-енергетиків
в іншомовно-професійному середовищі**

Автоматизація та електрифікація виробничих процесів, енергетичне забезпечення с/г підприємства	Професійна компетентність	Іншомовна компетентність
Освітлення теплиць, парників світлодіодними лампами, фотоелектричними сонячними панелями.	Визначити спектр світла, довжину хвиль, виробництво парникового тепла тощо.	Здатність володіти німецькою мовою на розмовно- побутовому та професійному рівнях.
Подача кормів та води тваринам за допомогою автоматизованих апаратів, які управляються комп'ютером. Доїння корів доїльними установками.	Забезпечувати безперервну подачу електроенергії. Слідкувати за показниками на дисплеях апаратів під час доїння, подачі корму і води. Перевіряти справність транспортерів, які приводяться в дію електричними двигунами. Визначити денну норму споживання електроенергії.	Знання технічної термінології. Вміння перекласти характеристики енергетичного та електротехнічного обладнання. Практичні навички до невідповідного мовлення іноземною мовою в непередбачуваних ситуаціях. Вміти граматично правильно записувати енергозатрати в журналі обліку.
Освітлення пташників, забезпечення інкубаторів безперервним надходженням енергії за допомогою світлодіодних ламп.	Слідкувати за правильним електроживленням, рівнем освітлення та тепла, при необхідності зменшувати чи збільшувати напругу, силу струму, потужність, опір.	Написати звіт про набутий досвід на господарстві. Створити індивідуальний проєкт, у якому представити враження від перебування у Швейцарії. Виступити з доповіддю на заключному семінарі.

Закордонна практика передбачає активну участь усіх здобувачів вищої освіти у вступному (ознайомлення з програмою практики), виїзному (відвідування виставок, елеваторів, заводів з виробництва біоенергії) та заключному (довідь з обґрунтуванням актуальності проходження практики та здобутого досвіду) семінарах. Іншомовне

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ
ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

середовище ефективно впливає на формування професійної компетентності. Однак, під час закордонної практики майбутні інженери-енергетики зустрічаються з низкою проблем, зокрема:

- 1) швидкий темп носіїв мовлення;
 - 2) неможливість сприйняття мови на слух;
 - 3) труднощі у подоланні мовного бар'єру;
 - 4) допускання граматичних помилок в усному мовленні;
 - 5) неготовність використовувати пасивний словниковий запас у комунікативних ситуаціях;
- б) недостатня обізнаність в технічній термінології.

Зазначені вище проблеми потребують швидкого розв'язання, адже іноземна мова виступає засобом міжкультурного спілкування, показником освіченості, своєрідним джерелом оновлення й розширення фонових та предметних знань, характерною ознакою формування професійного діапазону сучасного фахівця. Здатність знаходити, опрацьовувати та аналізувати літературу іноземною мовою, дозволяє інженерам-енергетикам знайомитися з рівнем розвитку енергетичної галузі європейських країн, слідкувати за науково-технічними досягненнями зарубіжних колег, збагачувати професійний досвід актуальною фаховою інформацією. Доцільність та необхідність володіння іноземною мовою енергетиками нового покоління не викликає сумнівів. Іноземна мова відіграє вирішальну роль у формуванні компетентних висококваліфікованих фахівців, які здатні успішно виконувати професійні обов'язки навіть в іншомовному середовищі, в різних комунікативних та виробничо-технологічних ситуаціях. У зв'язку з цим, професіоналізм сучасних інженерів енергетичної галузі повинен визначатися не тільки фундаментальними знаннями, особистісними якостями, багатим досвідом, але й відповідним рівнем володіння іноземною мовою.

Підсумовуючи, слід зазначити, що незважаючи на труднощі, перебування інженерів-енергетиків в іншомовному середовищі сприяє підвищенню рівня володіння німецькою мовою та забезпечує формування її складових, а саме: комунікативної компетентності (спілкування з носіями мови; сприйняття німецькомовної інформації, отриманої від іноземних співрозмовників, з телебачення чи радіомовлення; читання місцевої преси; написання відгуку); лексичної компетентності (збагачення словникового запасу новими технічними термінами, синонімічними рядами, діалектизмами); фахової компетентності (ознайомлення з енергозберігаючими технологіями, можливостями забезпечення сільськогосподарських підприємств необхідною кількістю світла з мінімальними затратами електроенергії тощо); соціокультурної компетентності (розширення знань про Швейцарію як конфедерацію, її енергетичну галузь) [2].

Таким чином, міжнародна практика є невід'ємною складовою професійної підготовки, засобом академічної мобільності здобувачів вищої освіти, запорукою кар'єрного зростання енергетиків у сфері інженерної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білан Н. М. Особливості професійної підготовки майбутніх інженерів-енергетиків у контексті європейських вимог. *Формування професійно мобільного фахівця: європейський вимір*: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпро, 25 квітня 2019 р.). Дніпро, 2019. С. 55–58.
2. Горбатюк Р. М., Білан Н. М. Формування іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Київ-Вінниця: «Планер», 2018. Вип. 52. С. 272–276.

Гринцевич О. В., Перепелка О. Г.*

**ОСВІТА ЯК ПРОСТІР ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ,
ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ, ПАТРІОТИЗМУ**

Освіта є простором для формування цінностей, громадянської відповідальності та патріотизму шляхом передачі знань про історію та культуру, виховання поваги до держави, законів і символіки, а також розвитку здатності до самостійного мислення та активної суспільної діяльності. Це передбачає формування любові до рідного краю, гордості за свій народ і шанування його героїв.

Ключовими напрямками ціннісного виховання в освіті є: формування поваги до прав людини, гідності особистості та принципів демократії; розвиток культурної ідентичності через усвідомлення належності до української нації, її історичної спадщини та культурних традицій; виховання соціальної справедливості, толерантності та поваги до різноманітності; формування екологічної свідомості та відповідного ставлення до природи; розвиток підприємницької ініціативи та інноваційного мислення як цінностей сучасного суспільства [2].

Процес формування ціннісних орієнтацій є комплексним і багатовимірним, що вимагає системного підходу та створення відповідного освітнього середовища. Важливим є не декларування цінностей, а їх практична реалізація в освітньому процесі, що досягається через особистий приклад педагогів, культуру освітнього закладу та систему педагогічних взаємодій.

Розвиток громадянської компетентності забезпечує не лише закріплення знань про права та обов'язки громадянина, а й формування готовності до активної участі в суспільному житті, здатності приймати відповідні рішення та відстоювати свою позицію.

Громадянська відповідальність формується через: усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальними діями та суспільними наслідками; розуміння власних прав та обов'язків як члена суспільства; готовність до активної участі в демократичних процесах; здатність критично оцінювати суспільні явища та приймати зважені рішення; повагу до закону та інститутів громадянського суспільства.

* © Гринцевич О. В., Перепелка О. Г.